

Velká veřejná beseda o kůrovci: Přežijí horské lesy Jeseníků rok 2020? – 10. 10. 2019, město Jeseník

záznam a souhrn podstatného z hlediska panelistů

Společnost přátel Jeseníků jakožto organizátor zpracovala záznam z besedy se souhrnem podstatných informací, a to z pohledu šesti panelistů. Záznam nezachycuje komplexní znění. Průběh celé besedy, přesné znění stanovisek a dotazy z publika můžete sledovat na videozáznamu, který je zveřejněn společně s prezentacemi panelistů na webu organizátora:

<https://www.npjeseniky.info/aktuality/vysledky-velke-verejne-besedy-o-kurovci.html>

1. Shrnutí pozice - Prof. RNDr. Pavel Kindlmann, DrSc., Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

Letošní Zpráva o stavu biodiverzity ve světě, zpracovaná mezivládní platformou odborníků IPBES, doložila závažnost problému vymírání druhů. A nejdůležitějším faktorem při vymírání druhů je ztráta přirozených stanovišť. Abychom zabránili vymírání druhů, zakládáme národní parky a rezervace. Když vyhyne druh, je to jednou pro vždy. Každý druh potřebuje dostatečně velký areál pro to, kde může žít. A musí být dostatek jedinců. A z toho plyne, když je nějaké chráněné území a vy ho část vykácíte, můžete způsobit vyhynutí mnoha druhů jen kvůli tomu, že tam nebude dostatečně velký areál pro to, aby ten konkrétní druh přežil.

Časosběrné záběry ze 4 míst na Šumavě, kde člověk nezasahoval a kůrovec les sežral:
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/unikatni-zabery-z-let-2006-az-2017-co-udela-kurovec-s-nejznamejsim-pralesem-48781>

Sledováno 10 let po sobě, ze začátku zoufalost, ale za pár let zjistíte, že je tam spousta malých stromků, na hektar lesa je to v průměru 6000 semenáčků, zajišťuje to obnovu lesa a je to zadarmo. A totéž se stane i zde v Jeseníkách, když bude mít příroda prostor.

Může nám holina vadit? Co se stane, když zaprší? Upozorňuji v rámci intenzivních technologií na otázku holin, to opravdu není legrace a není to legrace nejen z ochrannářského hlediska, kdy se vám úplně změní biotop, a pokud jde o lesy chráněné, tak tam zmizí všechno, co jsme tam chránili, ale je to hrozba, obzvláště pokud jsou holiny na svazích. Máte tady problém se záplavami, když uděláte holinu, tak než se to obnoví a jestli se to vůbec obnoví, tak to můžete pocítit na záplavách.

Zásadní věc, odlišovat od sebe lesy hospodářské lesy a chráněné lesy. Hospodářské jsou především pro dřevo a tam můžeme být tolerantní k různým asanačním zásahům, lesy chráněné jsou tu proto, abychom chránili živočichy a rostliny, které tam jsou, a podle toho bychom se tam měli chovat, čili jednoznačně bez zásahu a v horských smrčínách jednoznačně bez zásahu.

Co tedy dělat, jak postupovat?

1. Snažit se zpomalit gradaci kůrovce...
2. ale když to nezvládáme, proč kácet v chráněných územích? Pojdme to tam nechat
3. a kácejme tam, kde to nevadí přírodě, tzn. v hospodářských lesích
4. a tam kácejme tam, kde to má smysl.
5. Nekácejme rezaté, vylítané stromy a zasahujme včas.

Zdůrazňuji, že jádrové zóny národních parků a dále národní přírodní rezervace nejsou zahrádky, kde si něco pěstujeme! Jsou to oblasti, kde ponecháváme přírodu samu o sobě. Jedině tak zabráníme masivnímu vymírání druhů. K často opakované pověře, že kůrovec bude z bezzásahových zón ohrožovat ostatní území chci říct konkrétní čísla a opravit to, co tady zaznělo o Šumavě. A to je i případ Rejvízu, kde kolega Bačík v mapě ukazoval, jak v rezervaci Rejvíz není skoro nic a v okolí kůrovce spousta. Takže, kam se bude kůrovec šířit, pokud se bude šířit?

Máme jednoznačné důkazy, že akční rádius kůrovce se počítá ve stovkách metrů, dál stromy nenakazí. Tzn. pro ochranu porostů okolo rezervace je třeba udělat pufovací (ochrannou) zónu 500 metrů, což přesahuje akční rádius kůrovce – a je klid – i na Šumavě jsou s tím dobré zkušenosti. Je to zóna, která postačí, pokud máme obavu, že se bude kůrovec z bezzásahové zóny šířit do okolí. Toto opatření zajistí, aby se nešířil.

2. Shrnutí pozice – Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, z.s. (SPJ)

Kůrovcová kalamita začala před 6 lety v Nížkém Jeseníku, SPJ situaci monitoruje a řeší 3 roky. S obavami sledujeme vývoj, kalamita rychle postupuje z východu na západ do Hrubého Jeseníku a lesníkům se ji nedaří zastavit. Dnes je kalamita v plné síle ve velké části CHKO, nejen ve 3. zónách, ale i ve 2. zónách, např. ve velké části Medvědí hornatiny. Ohroženy jsou i rezervace a Správa CHKO nedávno vydala 7 výjimek na intenzivní zásahy na tisíci hektarech v nejcennějších 1.a 2.zónách CHKO. **To, co zákon o ochraně přírody zakazuje, Správa CHKO povoluje, včetně použití jedů...**

Ukázka holosečí nedaleko od hranice CHKO, nad Zlatými Horami hřeben Větrná, kde se kalamita převalila v r. 2018 s dramatickými dopady – holiny a zničení lesního ekosystému. Nechceme, aby horské lesy Hrubého Jeseníku dopadly stejně. Jenže aktuálně už se masivně kácí i na území CHKO a proto otevíráme otázku:
PŘEŽIJÍ HORSKÉ LESY JESENÍKŮ ROK 2020?

Jde zejména o to, zda dopustíme plošné kácení a vytváření holin v horských lesích Jeseníků? **Pokud ano, horské lesy nepřežijí, protože holiny nejsou řešením, ale novým a ještě větším problémem.** Holiny nezadrží vodu v krajině, urychlí její odtok, vysuší a zničí půdu erozí. Obrovským rizikem je vítr: když holina otevře porosty, okolní stojící les může povalit vítr a je to bludný kruh. Zásadní je otázka, čím zalesníme stovky hektarů holin a zda-li se vůbec obnova v měnícím se klimatu podaří? Smrčků je vypěstováno dost, ale listnáčů a jedlí málo...

Problém už zasahuje některé nejcennější rezervace, např. NPR Rejvíz. Gradace kůrovce je od r. 2018 také v rezervaci, ale mnohem více je ho v okolních hospodářských lesích, kde těžbou vznikají velké holiny. **Často slýcháme, že za kůrovcovou kalamitu může**

rezervace Rejvív, kde se namnožil kůrovec a vylétl do okolí, ale není to tak. To dokládá i portál www.kurovcovamapa.cz kde je vidět stav a vývoj kůrovce v oblasti. V rezervaci sice určité množství kůrovce je, ale mnohem více je ho v okolí, a to je doloženo už na mapě ze září 2018. Dnes je situace ještě horší: v rezervaci je sice cca 5 000 kůrovcových stromů, ale z celkových cca 80 000 stromů v rezervaci, je to jen pár procent. Ale ten hlavní problém je v širším okolí, kde je kůrovec kalamitně rozšířen, protože 6 let trvající kůrovcová kalamita postupuje dál do vnitrozemí. V této situaci nemá smysl ničit rezervaci Rejvív. **Nicméně Správa CHKO povolila opakovaně, naposledy v červnu 2019, různé formy zásahů na cca 50 hektarech podél západní a jižní hranice rezervace, která se tak zbytečně ničí. Podobná situace je také v rezervaci Suchý Vrch (941 m.n.m.)** u Vrbna pod Pradědem, kde rezervace chrání 50 hektarů vzácné horské přírody. Jde o nejcennější 1. zónu CHKO a jsou zde především až 200 let staré přírodě blízké lesy. V nich ale Správa CHKO udělila opět výjimku a umožnila zde kácení, odkorňování a použití jedů, a to **celkem na 83% plochy rezervace!** Chráněné území se tak ničí a mění na skladiště odkorněné kulatiny a lesní hřbitov...A nic se tím nevyřeší, protože kůrovec je nejen v rezervaci, ale masivně i okolo v hospodářských lesích, kde vznikají velké holiny.

Co se týká Suchého vrchu, informace od Správy CHKO jsou zkreslené. V rezervaci nejde jen o předměty ochrany: ty tvoří jen 13% území (skalnaté sutě a borovice), ale neznamená to, že zbytek - 87% plochy - je na odpis (kácení, odkorňování, jedy). Celá rezervace je chráněna zákonem, je domovem pro vzácné druhy živočichů, je to 1.zóna čili to nejcennější, co v Jeseníkách máme a není možné k tomuto přistupovat tímto destruktivním způsobem. Dnes se rezervace na mnoha místech proměňuje ve skladiště odkorněné kulatiny, která se ani nebude rozkládat.

Správa CHKO ale navíc vydala dalších 7 výjimek na tisíce hektarů ploch v nejcennějších 1. a 2. zónách, mj. na oblast známých masivů Vozka a Červená hora!

Tzn. že povolila intenzivní technologie – kácení a odkorňování stromů a dále je povoleno i použití jedovaté chemie. Zásahy Správa umožnila i v přirozených horských smrčínách a ve 2.zónách povolila i velkoplošné zásahy, holiny a holoseče. Situace je tedy vážná.

Jaké navrhuje řešení?

1. Postupovat v souladu se zákonem o ochraně přírody a v souladu se zonací CHKO.
2. 70% plochy CHKO tvoří 3.zóny, do tohoto území nevstupujeme a jejich další osud je v rukou lesníků a Správy CHKO.
3. Nejcennější 1. a 2. zóna tvoří pouhých 30% plochy CHKO a zde požadujeme jiný přístup, aby byl respektován zákon a postupovalo se zde ekologicky šetrně.
4. **Na cca 10% plochy CHKO nezasahovat vůbec** (zejména jde o 1.zóny CHKO, oblast Pradědu, Keprníku, Rejvív). Zde dejme prostor divoké přírodě, ta ví nejlépe, co s tím.
5. Na 20% plochy CHKO (2. zóna CHKO) souhlasíme se zásahy, ale provedenými ekologicky šetrným způsobem, tzn. bez vzniku holin a bez použití jedů.
6. Zcela klíčové je zasahovat ve 3.zónách a ve 2.zónách **včas a asanovat zde jednotky stromů, nebo skupinu stromů, když zde kůrovec začíná** a neumožnit jeho rozmnožení a šíření. Nikoliv, jak je dnes na mnoha místech běžné, nechat stromy uschnout a kůrovce vylítnout. To je bludný kruh a není to řešení.

2.zóny CHKO chrání Zákon o ochraně přírody a je důležité zachovat toto větší území jako životní prostor pro vzácné druhy živočichů (velké šelmy, orel skalní, sokol atd.). Správa CHKO zde ale vydává výjimky a pustí sem těžkou techniku, pily, umožní odvoz většiny dřeva a vznik holin, tzn. že umožní zničení tohoto životního prostoru. Správným řešením je umožnit zde včasné zásahy výběrným, nikoliv plošným způsobem, aby se problém řešil dříve, než vznikne velké ohnisko a aby nevznikaly holiny. Čili: zasahovat včas a nevytvářet holiny. Jen 1.zóny ponechat bez zásahu svému přirozenému vývoji.

A ještě jedna zásadní věc: **žádáme Správu CHKO a lesníky, aby zastavili a nedělali plošné úmyslné těžby (holiny) v přirozených listnatých a smíšených lesích.** Např. v Evropsky významné lokalitě Keprník dochází k odlesňování zbytků přirozených a evropsky chráněných bučin a k intenzivní výsadbě smrků. **Horské a klenové bučiny jsou přírodní klenoty, které je třeba chránit a zachovat.**

Ze slov, která jsme od vedoucího Správy CHKO slyšeli, opět vyplynulo zjednodušení závažnosti problému. Např. jsme viděli záběry velkých holin v údolí Javorné nebo v okolí Rejvízu a slyšeli jsme, že to vlastně není problém, protože za 5, za 10 let to zaroste a není to žádná katastrofa. To je ukázka přístupu Správy CHKO, kdy říká, že to není problém a je to vlastně šance, změna, příležitost. **A já se ptám: jsou holiny příležitost? Jsou tedy holiny problémem nebo ne?** Riziko povodní, eroze, odnos velmi cenné půdy, ztráta biodiverzity a prostoru pro živočichy: berme to prosím vážně a nezlehčujme to! Také jsme slyšeli, že se vedoucí Správy CHKO vsadí se všemi, že horské lesy přežijí a bude to v pořádku. A my jsme tady prezentovali řadu případů, kdy to v pořádku není, dělají se velkoplošné holiny ve 3.a 2.zónách a poškozují se rezervace. Rejvíc a Suchý vrch jsou varováním a takto by to nemělo pokračovat dál.

3. Shrnutí pozice – Mgr. Petr Šaj, vedoucí Správy CHKO Jeseníky (Správa)

Na tomto místě bych vám rád slíbil, že ten název, který jste tady viděli promítnutý, zda horské lesy Jeseníků přežijí rok 2020 nebo rok 2022, tak vám slibuji, že přežijí a klidně se po akci s jednotlivými z vás vsadím.

Čím se pyšní CHKO, v posledních letech to ale přináší vícero problémů, tzn. 80% plochy CHKO tvoří lesy. Co jsou v CHKO předměty ochrany: bezlesí, horské smrkové lesy v dobré kvalitě a značném stáří. Předmět ochrany je to, co nás pálí a co bychom měli chránit při vydávání výjimek. Předmětem ochrany jsou tedy horské smrčiny, naprosto jiný svět než hospodářský les, který byl zmíněn v oblasti Zlatých hor. 1.zóna a když k tomu přičteme tu výraznou ochranou zónu tvořenou 2.zónou, tak máme zhruba třetinu CHKO. To si myslím, že je území, které je dnes ve hře, o kterém se dnes bavíme. Buť kůrovcová kalamita se odehrává ve velké části spíše ve 3.zóně.

Změna vlastnických vztahů: 60% plochy CHKO jsou LČR, a církevní (ALSOL a Biskupské lesy) je 30%. Z hlediska kategorizace lesů: 74% jsou lesy hospodářské a vlastník tak k tomu přistupuje, dále lesy ochranné a lesy zvláštního určení. 2. zóna CHKO jsou většinou lesy hospodářské. Čím se řídíme, když Správa vydává výjimky. Na jedné straně zákon něco zakazuje, na druhé straně, za jakých podmínek můžeme vydat výjimku, takže když řekneme A, jsou vydány výjimky, je potřeba říct, za jakých podmínek, a těch je

hodně. A je důležité číst i začátek zákona – účel zákona. Ochranu přírody je třeba dělat s vlastníky a s celou společností a je potřeba si také uvědomit, že za to budeme také platit. Tzn. za veškeré ponechané dřevo atd., vlastník to na konci roku sečte a řekne, jakou chce újmu... Kromě zákona máme spoustu dalších předpisů, jedním z aktuálních metodika z MŽP – Postup asanace kůrovcem napadených porostů v CHKO a maloplošných chráněných územích. Má platnost pro celou ČR a definuje to, jak z pohledu ochrany přírody postupovat. 3 zásadní věci: při řešení zohledňujeme charakter porostu, jaký to má statut to území, zda NPR a významným faktorem je stav gradace kůrovců v okolních lesích. Správa CHKO měla na tyto věci nastavený režim, už od r. 2006 se snažíme tzv. diferencovaným přístupem zasahovat i v rezervacích, je třeba si uvědomit, že jsme v CHKO, ne v národním parku, tzn. že v těchto rezervacích se různě zasahuje. Co je cílem těchto diferencovaných zásahů: zpomalení plošného rozpadu lesa. Někde je to potřeba víc, někde méně a snažíme se to prostředí diferencovat. Nejsme schopni říct, že tento způsob asanace a technologie je pro přírodu nejlepší. Tím, že tam nastavíme způsoby asanace, můžeme to hodnotit s odstupem let.

V prezentaci vidíme holiny v údolí Javorné, kde se nám kůrovec tak nějak vhoupl na území CHKO. Nicméně toto místo, když uvidíte na stejném záběru za 5, za 10 let, uvidíte, že to není žádná katastrofa. Zde je nicméně 3.zóna CHKO. K situaci na Rejvízu. Mapa NPR Rejvíz, v r. 2015 byla bezzásahovost na 23%, po vývoji situace a po tlaku všech stran bylo v r. 2018 74% a 2019 je to cca 90% bezzásahu. To je hodně slušný poměr za velmi krátkou dobu, leč přesto se odvolali všichni, kdo mohli, což je pro nás jakési možná zadostiučinění, protože ta výjimka možná je dobře nastavena. Mám ten pocit i ze včerejší pochůzky s Ministerstvem životního prostředí na Rejvízu.

Další lokalita Suchý vrch: malá rezervace, nemůžete tam přistupovat k tomu jako na Šumavě na obrovských plochách. Toto jsou letecké záběry z července, vidíte, že v rezervaci žádné holiny nejsou, dále mapka z rozhodnutí o výjimce Správy. Rezervace rozdělena na pásmo A, kde se nezasahuje, protože tam jsou předměty ochrany, pásmo B má asi 8 podmínek, při kterých se může zasahovat, takto to tam vypadá v reálu, kdo to tam zná, myslím si, že to dostává zajímavý náboj podobně jako některé části Rejvízu a tohle jsou informace i od kolegů z Hnutí DUHA, kteří se touto lokalitou prošli nedávno a podobně i na Rejvízu.

Když vezmeme rozlohu rezervace a rozlohu hospodářských lesů soukromého vlastníka v okolí, pak považujeme za silně nezodpovědné, abychom rezervaci nechali naprosto bez zásahu. Naši lesníci tímto diferencovaným přístupem pracují v rezervaci od r. 2006, bavíme se tu o malých plochách ve velkém moři, ale jak nám to říká § 1 Zákona o ochraně přírody, je třeba brát v potaz místní poměry a možná proto, že tam od r. 2006 se diferencovaným přístupem zasahuje, tak ty rezervace ještě dnes vypadají tak jak vypadají. Ano, mohli bychom si říct, necháme to uschnout a bez zásahu, za 3 roky budeme lítat po soudech díky okolním vlastníkům a další věc, že nám ta rezervace uschne během 2, 3 let. Ale tím, že zasahujeme, vytváříme strašně diferencované prostředí a pro mě je zadostiučinění to, když tam přijedou lidé z Hnutí DUHA, a to je jak jsem říkal i na Rejvízu i na Suchém vrchu a řeknou, tohle je úžasné, takhle to tady může být. A já říkám, ale to je z toho důvodu, že tady si s tím hrajeme, že jsou to malé rezervace, protože máme málo lidí a můžou si tady hrát jako na zahrádce. Z toho důvodu zasahujeme. A zůstává tam něco takovým způsobem, něco makovým způsobem...

Problematika přemnožení zvěře: je to skoro větší problém než samotný kůrovec. Tady je souhrnná pozice ochrany přírody: když si vyhodnotíme kůrovcovou kalamitu, vytáhneme z toho aspoň pár písmenek, je to šance, změna, příležitost, zúročení apod. tak si z toho můžete udělat obrázek.

Jako ochrana přírody nemáme problém, že bychom nezasahovali, ale nějaký legalizovaný nezasah nám otevřel až letošní metodický pokyn MŽP, které tímto materiálem bere záruku za to, že tam přestaneme zasahovat a vůbec nevylučuji, že v oblasti Suchého vrchu se během 1 sezóny, na kterou je vydána výjimka (do prosince 2020), možná v půlce sezóny se rozhodneme, že ten vývoj je tak rychlý, že se v rezervaci přestane zasahovat.

4. Shrnutí pozice - JUDr. Pavel Krpata, správní ředitel Lesů ČR, s.p., ředitelství Hradec Králové,

- Ing. Pavel Indra, ředitel Krajského ředitelství Šumperk, Lesy ČR, s.p.

Podíváme se na to z jiné strany: klima - dlouhodobé sucho a propad srážek, řada faktorů, které les stresují. Bavíme-li se o horských lesích Jeseníků, bavme se primárně o CHKO, nesrovnávejme to se situací na Zlatohorsku, kde jsou jiné přírodní podmínky. Otázka ohrožení horských lesních porostů – v prezentaci je důležitá mapa s kalamitními základy. Statistika, kolik se vytěžilo v roce 2018 v kubících = lesní správy Hanušovice, Loučná, Janovice, částečně Jeseník. Ve vysokých horách jsme nyní s kůrovcem na základním stavu a dnes tady situace není z našeho pohledu dramatická. A souhlasím s odpovědí na otázku, zda Jeseníky přežijí rok 2020.

Opatření obecné povahy vydané v dubnu 2019, jedna z věcí umožňuje vlastníkům ponechávat sterilní souše po dobu do r. 2022, tzn. v řadě oblastí se to využívá. Centrální oblast Jeseníků je vyjmuta. Když zrekapitulujeme stav, v němž se nacházíme v horských polohách: pozitiva z hlediska stanoviště, srážek teplot, vše to má vliv na to, že kůrovec nevytváří 3. a 4. generaci, podle průběhu počasí. Máme nízký kalamitní základ, ale také dobrá genetika porostů, řada těch porostů je přirozených, původních, popř. blížící se takové podobě. Negativa: v řadě oblastí nízká biodiverzita, ale vnímejme to, že produkční doba lesa a jeho obnova je v řádu 100 let a jestliže nový lesní zákon od r. 1992, dnes se velmi těžko prezentují výsledky, jak velký kus se v rámci biodiverzity už udělal. Z hlediska technologické a dopravní náročnosti, ve vysokých horách je problém vůbec transport dříví, jak se k tomu dostat a jak odvézt... Chci tím říct, že kdyby došlo k plošnému rozpadu horských porostů, tak velmi pravděpodobně už tam nikdo nebude zasahovat, protože na to nebude vůbec dech, abychom s tím něco dokázali. Rizika: vliv bezzásahovosti. Bavíme-li se o tom, že kůrovec je dnes v základním stavu na vysokých horách, v momentě, když si ho tam začneme sami množit, což je případ Rejvízu, tak je to o tom, že bezzásahovými režimy do značné míry přispíváme k tomu, že kůrovce namnožujeme. Příležitosti: zpomalme rozvoj kůrovce tak, abychom dokázali porosty lépe dál posouvat směrem ke zvýšení stability, biodiverzity a jejich odolnosti. Z 1 vylétnutého stromu je 10 dalších. Pokud vám vyletí 100 stromů, máte z toho min. 1000 dalších, postup je v populaci obrovský.

Vývoj nahodilých těžeb: od r.2017, v r. 2018 byly zakázány LČR úmyslné těžby, tzn. děláme jen nahodilé těžby a jestli někde vznikají holiny, jako důsledek nahodilých těžeb. Rejvíz: 93% území rezervace je dnes bezzásahové, dynamika populace kůrovce je zřejmá, v 2018 zůstalo asi 1000 stromů, které nebyly asanovány, v 2019 je dohledáno 5 100 stromů, které byly částečně asanovány = 600 ks a ten zbytek zůstává. Problém Rejvízu je v tom, že smrková zásoba porostů na Rejvízu je řádově 80 000 m³ čili to může být velmi silná přestupní stanice směrem ze středních poloh do vysokých hor. To je riziko, které vidíme. Pokud se nám kůrovec dostane na masiv Medvědího vrchu a přehoupne se to přes kopce, pak na druhé straně už s tím bude opravdu velký problém to zastavit kdekoliv. Dostatečně silná populace umožní už ledasco.

Otázka je, co vlastně budeme chtít? Jaká je budoucnost, co chceme pro Jeseníky? Je nutné opakovat zkušenosti, které jsou jinde? Nebo dokážeme tady zvolit takový management, abychom kůrovce do vysokých hor nepustili? A pokud se nám to podaří, tak věřím tomu, že opravdu Jeseníky mohou přežít a že zůstanou zelené. Ale je potřeba včasná a účinná asanace brouka. A mluvím zase o vysokých horách, tam se dnes bavíme o jednotlivých stromech nebo o malých skupinách stromů.

Neustále snižujeme podíl výsadby smrku a zvyšujeme podíl listnáčů a jedlí. Principiálně nemáme problém s tím nechat chráněné lokality přírodě, ať příroda ukáže, co umí, protože to se opravdu obnoví, příroda si s tím poradí. Problém je v tom, že kůrovec nezná hranice a ve chvíli, kdy to zcela na větších územích ponecháme, tak ohrozíme okolní hospodářské lesy. Tedy to dilema je, jakým způsobem kůrovci vymezit prostor v chráněných územích a nepustit ho dál. Pak je to živel, který už nejde zastavit.

Pokud jde o problematiku škod spárkatou zvěří, vnímáme ji stejně intenzivně. V rámci novely Lesního zákon jsme usilovali o to, aby se vliv zvěře na stav porostů maximálně omezil. Pokud jde o výkon práva myslivosti, máme určité penzum režijních honiteb, kde myslivost vykonáváme, pak máme okruh honiteb, které se pronajímají a je pravda, že v okruhu těchto pronajímaných honiteb dochází k problémům. Proto v posledním kole výběrových řízení na pronájem honiteb jsme nastavili nové podmínky, razantně jsme zvýšili sankce pro nájemce a umožnili jsme, abychom v případě nedodržení plánu lovu okamžitě ukončili smlouvu. Na druhou stranu režijní režim v mnoha případech také nic neřeší, protože náš personál se nemůže věnovat současně dvěma činnostem, ochraně lesa a myslivosti. Liší se to lokalita od lokality, ale za nás je cesta ve zpřísnění legislativy, u pronajímaných honiteb jednoznačně ve zpřísnění smluv, ke kterému došlo a které bude dále pokračovat. Jsou odhady stavu škod způsobené zvěří: jde min. o stovky milionu korun/rok. Letos investujeme 2,2 mld. Kč do obnovy lesa a část z toho nám zničí zvěř, je to problém, který nás extrémně trápí.

Pro Lesy ČR jsou cílem druhově pestré porosty, tzn. využít přirozené zmlazení a doplnit to tak, aby to budoucí stanoviště nebylo založeno na 1 druhu dřevin, ale aby bylo druhově pestré a stabilní. Procento smrku při obnově na zalesňování horských ploch na Lesní správě Loučná, Hanušovice, Janovice, Jeseník bylo 38% v r. 2018.

Rezervace se nějak vyhledávaly, nějak je máme. Druhá rovina je, jestliže v rezervaci Rejvíz máme letos 5 000 stromů, tak příští rok to budou násobky, ne jednonásobek, ale násobky toho, co tam je teď. A je na nás, zda budeme zkoušet cestu toho, co příroda vydrží anebo zda půjdeme cestou toho, že teď v době, kdy to má smysl, budeme včas

vyhledávat kůrovcové dříví, lze to včas zpracovat, když se bavíme o jednotlivých stromech či malých skupinách stromů. A o tom by to dnes celé mělo být.

5. Ing. Aleš Erber, odborný lesní hospodář, lesník hospodařící přírodě blízkým způsobem

Jeseníky potřebují nějakou vizi, tzn. že potřebujeme změnit především myšlení. Byl jsem standardní lesník, který nemá rád holiny, ale časem jsem přišel na to, že by to šlo dělat jinak a myslím, že podobnou vizi potřebují i Jeseníky, změnit myšlení. A změnu nepotřebují jen lesníci, ale i veřejnost, protože lesníci by měli reagovat na vaši poptávku. Takže pokud chcete změnit Jeseníky, tak musíme společně, a měli bychom mít stejný cíl. A věřím, že najdeme společnou cestu, ať je to cesta přestaveb lesa, obnova kalamitních holin, ale zásadní věc je zvěř. Pokud chceme obnovit lesy rychle a přírodě blízce, tak musíme vyřešit zvěř. Obnova kalamitních ploch, pokud se má změnit na druhově pestré lesy, tak představa oplocování tisíci hektarových ploch je nemyslitelná, i z ekonomického hlediska. Přivezl jsem si knížku, je to lesnická práce z r. 1922 a jsou tam krásné texty a ty spočívají v tom, že podobná diskuse byla už před 100 lety. A tehdejší lesmistři radí: neopakovat stejnou chybu. Takže neopakujme chyby a snažme se domluvit, jak změnit Jeseníky.

Co se týká Jeseníků: osobně to vnímám jako 2 možné varianty. Rozdělit na životaschopné smrkové porosty – u nich dělat včasné přestavby, prosvětlování a podsazování stromů. A dále problematiku holin, kde jediná cesta je využít přípravné dřeviny (bříza apod.). Zkušenosti 100 let, v SRN, Rakousku. Cesta efektivní a já neodmítám smrk. Není otázkou, zda sázet smrk, ale spíš jak a jakým způsobem. Musíme více využívat tvořivé síly přírody a naslouchat stromům.

Musíme si uvědomit i rozsah současné krize: lidi nejsou, peníze nejsou, odbyt není, cena dřeva klesá a pokud chceme něco zachraňovat, je to zacyklená věc. Jak z toho ven? Ono z toho nejde ven, rozhodujeme se, vybíráme si nejlepší řešení z nejhorších řešení, protože to nejlepší řešení jsme si propásli před 10 lety. Takže jestli chceme něco řešit, řešme věci s nejmenším odporem, já jsem teda lesník, ale jak poslouchám debatu, co je vlastně cennější, boj proti kůrovci nebo boj o cenné ekosystémy. To si možná já ponesu debatu sám v sobě a budu nad tím přemýšlet, neříkám, co je dobře a co je špatně, je to o tom přemýšlení. A také jsem dělal spoustu chyb a všichni děláme spoustu chyb, ale jde o to hledat nové cesty. Kácet v 1.zónách nebo v NPR mi přijde v době, kdy máme málo chráněných území a bojujeme proti snižování biodiverzity jako smutný. Takže já bych se raději soustředil tam, kde je šance ještě něco zachránit.

Závěrečné otázky: přežijí horské lesy Jeseníků rok 2020?

A co vám setkání na besedě přineslo, změní se něco ve vaší práci?

1. Pavel Kindlmann: pokud byly míněny 1. a 2.zóny – prostě chráněné území, pak říkám ano, tzn. příroda si tam pomůže, když se tam nebude kácet. (Při odpovídání na druhou otázku byl pan profesor nepřítomen a omluven)

2. Ondřej Bačík: bude záležet v první řadě na tom, zda Správa CHKO bude důsledně hájit zájmy ochrany přírody (viz 1.a2.zóny - neumožnit holiny a dát prostor přírodě) a dále na tom, zda vlastníci lesů budou zasahovat včas a budou se snažit přeměňovat stávající lesy na kvalitnější porosty a podsazovat. Tzn. zachovejme 1.zóny, citlivě přistupujme ke 2. zónám a zasahujme proti kůrovci včas.

Společnost přátel Jeseníků iniciuje debatu a otvíráme tato témata a považujeme za zásadní, aby se o nich komunikovalo v tomto širokém spektru, aby to nebylo pouze v úzkém uzavřeném kruhu několika lidí. Takže to je naše poselství, pojďme se o tom aktivně a veřejně bavit a děkuji za to všem. A věřím, že cesta, kterou jsme zvolili, tzn. iniciovat veřejnou diskusi, je správná a budeme v ní pokračovat. Budeme veřejnost dál informovat o tom, co se s přírodou Jeseníků děje, budme společně v kontaktu.

3. Aleš Erber: je to o pohledu, co kdo vnímá. Zeptám se: suchý les sežraný kůrovcem - je to les nebo není to les? Každý to vnímá jinak, takže asi bude tam les, ale nebude třeba zelený, bude šedivý. Otázka je, komu se to líbí, komu ne. O téma je enormní zájem, a to je důležité, protože veřejnost může dát společenskou poptávku, jak ty lesy mají do budoucna vypadat. Netýká se to jen lesního ekosystému, ale i vyrovnanosti lesa se zvěří. A Jeseníkům a občanům Jeseníků přeji úspěšnou přestavbu lesů a kolegům lesníkům přeji dobré rozhodnutí.

4. Petr Šaj: říkal jsem to na začátku, samozřejmě.

A ještě k tomu co bylo v úvodní prezentaci, ten 10letý časosběr ze Šumavy. Dejte nám taky těch 10 let a my vám ten časosběr tady promítneme, tady z těch míst, které tady dnes vidíte v té hrozné podobě. Mám to tady poznačeno jako 1 z úkolů.

5. Pavel Indra a Pavel Krpata: také jsem na začátku zmiňoval to, že ty porosty bezesporu přežijí rok 2020. Co se týká zasahování ve 2. zóně, pak by bylo dobré si ujasnit, co to je citlivý zásah. My rozhodně neusilujeme o to, abychom ze 2.zón to dříví vyklízeli a jde nám zejména o to, abychom dokázali účinně a včas kůrovcové dříví, které se tam objeví, nějak asanovat. Zda na stojato, nebo pokácet nebo chemická asanace, to je třeba řešit případ od případu. Ale v principu je třeba si říci: chceme zasahovat ve 2. zónách citlivým způsobem? Souhlas, v tomto jsme za jedno. A také říkáme, že není našim cílem tam vytvářet holiny, protože okamžitě tam máme vítr. A pak je to jen o tom si vydefinovat to, co je to citlivě a za jakých podmínek.

Debatu bereme jako velmi přínosnou, nechci teď slibovat, že se to zásadním způsobem promítne a úplně změní způsob náhledu na hospodaření, nicméně věřím v to, že se vytvořily komunikační kanály, budeme o věcech dále diskutovat a diskusi s kolegy se neuzavíráme.

Závěrečný dovětek moderátora:

„Ona příroda nás moc nepotřebuje, ale my potřebujeme přírodu a slovo pokora, které jsem před chvílí řekl, si myslím, že u toho bychom měli začít.“